

افزایش ۲۳ درصدی صادرات غیرنفتی در دولت یازدهم

بر اساس آمار تجارت خارجی، صادرات غیرنفتی ایران در دولت یازدهم ۲۳ درصد افزایش یافته است. به گزارش ایسنا، بر اساس آمارهای گمرک، میزان صادرات غیرنفتی ایران در دوره چهارساله دولت دهم ۱۴۴ میلیارد و ۹۴۷ میلیون دلار بود که این رقم به ۱۷۸ میلیارد و ۷۵۳ میلیون دلار در دوره چهارساله دولت یازدهم افزایش یافته است. صادرات غیرنفتی ایران در دولت یازدهم در مجموع ۳۳ میلیارد و ۸۰۶ میلیون دلار بیشتر از دوره چهارساله دولت دهم بود. بر اساس این گزارش بهترین رکورد در صادرات غیرنفتی ایران به سال ۱۳۹۵ اختصاص دارد، ایران موفق شد در این سال به میزان ۴۳ میلیارد و ۹۲۰ میلیون دلار انواع کالاها را به سایر کشورها صادر کند که این رقم در کارنامه تجارت خارجی ایران بی‌سابقه بوده است.

یکشنبه ● ۱۰ اردیبهشت ۱۳۹۶ ● شماره صد

۰ ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲

● محمد حسین شاوردی ●

● خبرنگار ●

|||||

میزان اشتغالزایی در دولت‌های دهم و یازدهم و نحوه مواجهه مسئولان این دو حوزه با مسائل و پویایی‌های بازار کار در ایران باعث شد تا در خلال این گزارش به چندوچون وضعیت اشتغال در ایران بپردازیم. طبق آمارى که مرکز آمار ایران در جدیدترین گزارش خود منتشر کرده، میزان بیکارى و نرخ مشارکت معادل ۱۲/۳ و ۳۹/۹ درصد بوده و میزان اشتغال‌زایی دولت یازدهم در سه سال اخیر، ۴۹۰ هزار شغل بوده که این موضوع خبر از تلاش گسترده دولت یازدهم در حوزه اشتغال‌زایی در مقایسه با دولت دهم دارد.

پرویز کاظمی، وزیر رفاه، کار و امور اجتماعی دولت نهم، درباره آمارهای مربوط به بیکارى معتقد است مفهوم جهانی کار در این گزارش‌ها مورد توجه بوده که با دو ساعت کار در هفته فرد را شاغل معرفی می‌کند. وی در گفتگوی خود با خبرنگار آتی‌نو ضمن توجه به برخی موفقیت‌های دولت فعلی در عرصه اقتصاد

نموداری با هزاران حرف ناگفته

نرخ مشارکت اقتصادی یعنی تقسیم جمعیت فعال شاغل و بیکار ۱۰ساله و بیشتر از آن به جمعیت در سن کار ۱۰ساله و بیشتر از آن، که در آخر باید ضرب در ۱۰۰ شود تا به درصد محاسبه شود. معاون اشتغال و توسعه کارآفرینی وزیر کار اخیراً گفته است: «در دو سال گذشته به طور متوسط سالانه حدود ۷۰۰ هزار نفر به جمعیت شاغل کشور اضافه شدند.» این پدیده از سال ۱۳۹۰ شدت بیشتری به خود گرفته و همان‌طور که در نمودار می‌بینید، در سال ۱۳۹۵ اوج گرفته است. هرچقدر نرخ مشارکت اقتصادی بیشتر شود، یعنی باید بخش‌های دولتی، عمومی و خصوصی برای ایجاد اشتغال بیش از قبل تلاش کنند. اما دولت باید در چارچوب سیاست‌های اصل ۴۴ قانون اساسی، بیشتر به سیاست‌گذاری بپردازد و وظیفه اشتغال‌زایی بیشتر بر عهده بخش خصوصی است. اما این به معنی وظیفه نداشتن دولت نیست. اما می‌دانید هزینه تأسیس یک شغل چقدر است؟ آنطور که وزیر کار می‌گوید هزینه ایجاد هر شغل حدود ۱۵۰ میلیون تومان است. ربعی از سویی معتقد است هزینه ایجاد هر شغل در صنایع بزرگ ۲ میلیارد تومان است.

کتینو | ۰۳

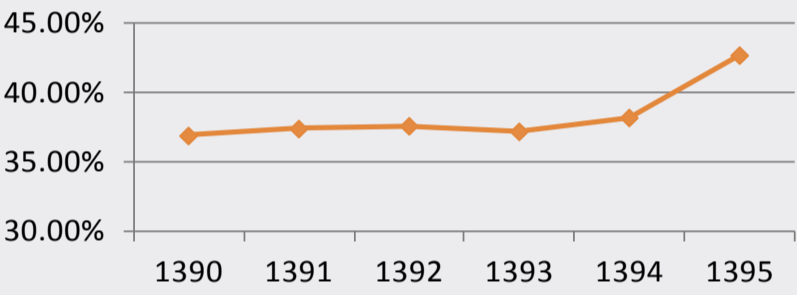
گزارش آتی‌نو از تلاش‌های دولت برای مقابله با میراث شوم بیکاری

احیای اقتصاد، برنامه‌ای بلندمدت

و در همه رشته‌ها سازمان‌های بین‌المللی در تلاش‌اند برای نشان دادن سطحی استاندارد از وضعیت کشورها در زمینه رفاه، بهداشت و اقتصاد، به یکسان‌سازی آمار و ارقام بپردازند.» او ادامه می‌دهد: «جدای از این موارد، نکته مهمی که باید در رابطه با تغییر و تحول بازار کار ایران مخصوصاً در رابطه با نیروهای تحصیل کرده دانشگاهی به آن اشاره شود، موضوعیت پیدا کردن مشاغل پاره‌وقت در اقتصاد ایران است که گرچه نمی‌تواند هم‌پای کشورهای اروپایی باشد اما واقعاً رقم چشمگیری از اشتغال ناقص را می‌توان در این زمینه مشاهده کرد که همین موضوع تعریف دو ساعت کار در هفته را به‌خوبی پوشش می‌دهد.»

میزرایی به نکته مهمی اشاره می‌کند: «جالب است که نرخ اشتغال اعلام‌شده از سوی مرکز آمار ایران انطباق بالایی

با میزان افراد بیمه‌شده خالص جدید تأمین اجتماعی دارد.

نرخ مشارکت اقتصادی جمعیت کشور از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵

گزارش آتی‌نو از واقعیت کارخانه‌هایی که گفته می‌شود تعطیل شده‌اند؛ ماجرا چیست؟

● مانده امینی ●

● خبرنگار ●

|||||

داستان از تعطیلی «ارچ و «آزمایش» شروع شد و کم‌کم پای «داروگر» هم به این بازی کشیده شد. در حالی که کمتر از یک ماه به انتخابات ریاست جمهوری باقی مانده، برخی رسانه‌ها مدعی شده‌اند رکود اقتصادی موجب تعطیلی کارخانه‌های قدیمی ایرانی شده است. کار به جایی رسید که روند تعطیلی کارخانه‌ها در یک دوره سخت اقتصادی به‌کلی فراموش شد و انگشت اتهام به سوی دولت یازدهم و کابینه‌اش نشانه رفت. تحریم‌ها و محدود شدن مرادوات تجاری ایران در سال‌های قبل، تورم‌های کشیده و دوربرابر شدن قیمت زمین‌های تجاری و هدفمندی غیرکارشناسی یارانه‌ها، از مهم‌ترین عواملی است که به بدنه تولید داخلی آسیب‌های جبران‌ناپذیر زدند.

● کارخانه‌های جنجالی در حال به‌روزرسانی هستند

رئیس مرکز امور اصفاف و بازگازان وزارت صنعت درباره نقش دولت در تعطیلی این کارخانه‌ها به آتی‌نو می‌گوید: «من در دولت سابق هم رئیس سازمان صنعت، معدن و تجارت تهران بودم. تعطیلی

نیست و اساساً چون این کارخانه‌ها مالک خصوصی دارند، دولت اجازه مداخله مستقیم در امور آنها را ندارد.» او شفاف‌سازی دیگری هم در گفتگوی خود با آتی‌نو دارد: «آزمایش هم به همین ترتیب قربانی تغییر ناگهانی مالکیت و عدم سرمایه‌گذاری درست شده است.»

■ داروگر در حال نوسازی است

«فارغ از اینکه تولیدات برخی از این کارخانه‌ها در دولت قبل روند کاهشی خود را آغاز کرده بود، در جریان باشید که داروگر در مرحله اُروغال است.» این موضوع را صادق با آتی‌نو در میان می‌گذارد و توضیح می‌دهد: «درنهایت، همه کارخانه‌های قدیمی نیاز به چنین فضا و زمانی برای به‌روزرسانی دستگاه‌ها و برنامه‌ریزی برای تولیدات جدید دارند. داروگر درصدد بازسازی و نوسازی و بعدازآن راه‌اندازی دوباره است.»

■ دولت کجای داستان ایستاده است؟

وقتی کارخانه‌ای مالکیت خصوصی دارد، دولت نمی‌تواند «تولید دستوری» را برای آن در پیش بگیرد، یدالله صادقی می‌گوید: «قتی یک شرکت، کارخانه یا نهادی خصوصی است، دولت فقط می‌تواند برای رونق وضع اقتصادی‌شان نقش تسهیل‌کنندگی داشته باشد.» او ادامه می‌دهد: «به همین منظور، دولت کنونی قوانین

تازه‌ای مثل رفع موانع تولید رقابت‌پذیر را در دستور کار خود قرار داده و با تشکیل جلسات مستمر و پایش واحدهای تولیدی و رسیدگی به مشکلاتشان مسئولیت خود را به‌خوبی پذیرفته است.» عباس هاشمی ادامه می‌دهد: «در حال حاضر با فضایی که بعد از برجام برای کشور ایجاد شده، سرمایه‌گذاران مختلفی درخواست خرید امتیاز ارچ را برای احیای دوباره این کارخانه دارند و در کمتر از یک ماه دیگر ارچ واگذار خواهد شد اما این کارخانه بی‌شک فقط و فقط به خریداری واگذار خواهد شد که سابقه و صلاحیت کافی در حوزه تولید لوازم‌خانگی داشته باشد.»

■ برای تعطیل نشدن برندهای محبوب چه کرده‌ایم؟

فراموش نکنیم هیچ صنعتی یک‌شبه ورشکست نمی‌شود و هیچ کارخانه‌ای یک ماه مانده به انتخابات یادش نمی‌افتد که بودجه و تسهیلات ندارد و رکود دامنگیرش شده! درنهایت، فارغ از اینکه هر کارخانه‌ای منتحنی عمر سازمان» مشخصی دارد و اگر به‌موقع برای تطبیق با بازار و تکنولوژی روز تغییر نکند از رده خارج خواهد شد، فراموش نکنیم اگر برای تعطیلی یک برند قدیمی ناراحتیم پیش از آنکه آسان‌ترین راه را انتخاب و انگشت اتهام به سوی این‌وآن دراز کنیم، از خود سوال کنیم که برای زنده نگه داشتن برندهای نوستالژیک خود چه کردیم؟

● یادداشت ●

● زهرا کریمی ●

|||||

اهمیت پایداری سیاست‌های اشتغال

موافقان و منتقدان دولت یازدهم می‌پذیرند که مرکز آمار ایران هرگز بنا به تغییر دولت‌ها، دست به تغییر بنیادین در مفهوم اشتغال و بیکاری نزده و در طول ۱۲ سال اخیر مفهوم اشتغال تغییر چندانی نداشته است. مبنای صحیح کار نیز همین است. درواقع داشتن یک تعریف مشترک و پایدار برای مفهوم اشتغال موجب می‌شود تا به‌راحتی عملکرد دولت‌ها را در این حوزه با هم مقایسه کنیم. با توجه به تعریف سازمان بین‌المللی کار (ILO) درباره مفهوم اشتغال، از سال ۱۳۸۴ که در ایران نرخ اشتغال به‌صورت فصلی و سالانه محاسبه‌می‌شود تا هم‌اکنون که ابتدای سال ۹۶ است، این مفهوم تغییر نیافته است.

این تعریف تأکید دارد که هر فرد اگر در طول هفته یک ساعت مشغول به کار باشد، دارای شغل است و از حیثه بیکاران خارج می‌شود. ممکن است به‌طور کلی به این مفهوم نقد وارد شود اما این چارچوب به‌درستی شما را وارد گستره‌ای می‌کند که در آن با افرادی مواجه می‌شوید که در طول هفته حتی یک ساعت هم کار نمی‌کنند که این به معنی بیکاری کامل فرد است. در عین حال، ما با پدیده‌ای به نام اشتغال ناقص هم مواجهیم که انواع مختلفی دارد و عموماً افرادی را در برمی‌گیرد که مثلاً کمتر از ۲۲ ساعت در هفته کار می‌کنند. این میزان گاه ممکن است کمتر از ۱۵ ساعت و گاه ممکن است کمتر از ۴۰ ساعت باشد. در ایران از سال ۱۳۸۴ داده‌های سری زمانی اشتغال، با تعریفی مشخص در مرکز آمار ایران گردآوری شده است که کاملاً قابل استناد است و وارد کردن شک و تردید به آن قابل قبول نیست. منتقدان دولت با خلط میحت نه‌تنها کمکی به حل بحث نمی‌کنند که اصل اعتماد به نهاد مرجع و مرکز تخصصی آماری کشور را خدشه‌دار می‌سازند. مرکز آمار ایران حتی در دولت هم با آن حجم از مشکلات، آمار نادرست منتشر نکرد.

در ابتدای سال‌های دهه ۱۳۸۰، با اینکه سیل جوانان متولد دهه ۶۰ به‌تدریج می‌بایست به بازار کار وارد شوند، نرخ بیکاری چندان بالا نیست چراکه عمده آنها با ورود به دانشگاه، ورود به بازار کار را به‌توقی می‌اندازند. شمار دانشجویان از حدود ۲ میلیون در سال ۸۴ به حدود ۵ میلیون نفر در سال ۹۲ رسید و باعث شد رشد جمعیت فعال کشور در فاصله سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰ متوقف شود. شمار بیکاران در سال ۱۳۸۵، ۲/۶ میلیون نفر و اشتغال ناقص ۱/۵ میلیون نفر بوده است. بخش مهمی از جمعیت بالقوه فعال، دانشجویان و زنان بوده‌اند که ناامید از یافتن شغل از بازار کار خارج شدند. در فاصله سال‌های ۹۰-۱۳۸۵ عملاً شمار فرصت‌های شغلی در کشور ثابت باقی مانده است. همان‌طور که دکتر مسعود نیلی، مشاور عالی اقتصادی رئیس‌جمهور، عنوان کردند خلوداسالی تا ۱۰ تا ۱۵ هزار شغل جدید ایجاد شده است. جالب است که در سال ۹۰ شمار بیکاران ۲/۹ میلیون نفر و اشتغال ناقص ۱/۸ میلیون نفر بوده است. اما در فاصله سال‌های ۹۰ تا ۹۵ شاهد تغییر عمده‌ای در بازار کار ایران هستیم. جوانان کمتر از همیشه برای ورود به دانشگاه تلاش می‌کنند و به بازار کار وارد می‌شوند. حتی شاهد افت نرخ ورود پسران جوان به دانشگاه هستیم که به معنی ورود این قشر به بازار کار است. از سوی دیگر با وجود حدود ۵ میلیون دانشجو، انتظار می‌رود سالانه بیش از یک میلیون فارغ‌التحصیل دانشگاهی به بازار کار وارد شود. طی سال‌های ۹۰ تا ۹۵ بر تعداد جمعیت فعال و شمار شاغلان به نحو قابل‌توجهی افزوده می‌شود. سالانه حدود ۷۰۰ هزار شغل جدید در سال‌های ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵ ایجاد شده است. گرچه احتمالاً دستمزد در بسیاری از مشاغل بالا نیست و فشار زیادی از این ناحیه به خانواده‌ها وارد می‌شود، ولی شرایط بسیار متفاوت از دوره ۹۰-۱۳۸۵ است که فرصت‌های شغلی جدید در کشور ایجاد نشده بود. با این حال، شمار بیکاران در سال ۱۳۹۵، ۳/۲ میلیون نفر و اشتغال ناقص ۲/۷ میلیون نفر بوده است. به سخن دیگر، افزایش جمعیت فعال، به دلیل ورود جوانان فارغ‌التحصیل به بازار کار بسیار سریع‌تر از رشد فرصت‌های شغلی بوده که به افزایش بیکاری منجر شده است.

ادامه سیاست‌های اشتغال‌زا و تثبیت امنیت اقتصادی که در کشور شاهد آن هستیم می‌تواند زمینه مناسبی را برای کاهش ریسک و عدم اطمینان در فضای کسب‌وکار کشور، رشد سرمایه‌گذاری، تولید و اشتغال فراهم آورد. آثار تحولات اقتصادی اخیر هنوز برای مردم ملموس نیست و بخشی از جوانانی که به‌بازار کار وارد شده‌اند دست به هر تلاشی می‌زنند تا درآمدی پایدار به دست آورند. از سوی دیگر هرگونه سیاست‌گذاری غیراصولی که در دوره‌ای شاهد آن بودیم می‌تواند ناطمینانی در اقتصاد کشور را حداقل برای چند سال تشدید کند و از سرمایه‌گذاری‌های مولد و اشتغال‌زا جلگیری کند.

مشاور امور اشتغال وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی